וא"כ, מכיון שרוב הראשונים חולקים על הרמב"ם וסוברים שהפסול הוא מן התורה, וגם בדעת הרמב"ם הרבה סוברים שהם פסולים מהתורה, ולדעת הקרית ספר גם הרמב"ם מודה במקרה בו מדובר, נראה שיש להקל בשאלה זו.

תשובה למעשה

בהסתמך על כל הסניפים דלעיל, ומכיון שהמדובר בבעלי תשובה העומדים לפתוח דף חדש בחייהם, יש מקום לסייע בידם ולהתירם זה לזו.

[אולם למעשה, לאחר שכבר נקבע תאריך לחתונה, היא בוטלה משום מה. וכנראה משמים עיכבו אותם מלהינשא... אך מאחר ש"לא בשמים היא", העליתי בכל זאת את הדיון על הכתב.]

מסקנות הלכתיות

א. יסוד האיסור של אשה שזינתה תחת בעלה הוא ה'מעילה באישה'. ולכן יש סברה לומר שאשה שזינתה תחת בעלה בשגגה, כשסברה בטעות שאיננה מחוייבת לו יותר – אינה אסורה לבעל ולבועל (ואילו אשה שזינתה כשסברה בטעות שאין איסור הלכתי לבגוד בבעלה – אסורה עליהם). אולם אין לסמוך להתיר על סמך סברה זו בפני עצמה.

ב. השאלה אם איסורה של האשה לבועל נובע מאיסורה לבעל או שעומד בפני עצמו – שנויה במחלוקת בין הפוסקים.

ג. יש להסתפק בדינו של בועל שני, שהאשה לא נאסרה על בעלה מחמתו, אם אותה אשה אסורה עליו.

ד. בשעת הדחק, אין מקום לחשוש לקידושין שנעשו בפני שני עדים שאחד מהם פסול.

ה. קרוב משפחה מצד אמו פסול לעדות מן התורה.

סימן כה

נישואי גיורת לכהן מסורס

שאלה

כהן נולד מהול. המוהל, שכנראה לא היה מומחה במילה מסוג זה חתך עמוק מדי ופגע באשכים. חבישת הפצע היתה רשלנית ולא מקצועית וכתוצאה מכך הכהן נעשה מסורס ולא מסוגל להוליד.

עתה הכיר גיורת המוכנה להקים עמו בית. הקשר ביניהם טוב ואמיץ. סיכוייו למצוא אשה מתאימה אחרת מעטים. והמצב הוא שעה"ד.

האם הוא רשאי לשאת את הגיורת כדת משה וישראל?

[יתכן שניתן להוציא ממנו זרעונים ולהפרות באמצעותם את האשה. לענ"ד נראה מכיון שהזרעה כזאת אינה טבעית, אלא מלאכותית, אינה מחשיבה אותו

כראוי להוליד. רק מי שראוי להוליד בדרך הטבע נחשב כראוי להוליד. וכלל גדול בתורה הוא שלא דברה תורה אלא בדרך הטבע. ור' מש"כ בזה הרב יעקב אפשטיין בחבל נחלתו ח"ו סי' כ.]

א. הכהן הוא פצוע דכא וסריס

בשו"ע (אה"ע סי' ה ס"א) **נפסק להלכה:**

פצוע דכא וכרות שפכה אסורים לישא ישראלית ומותרים בגיורת ומשוחררת. ואפילו כהן שהוא פצוע דכא מותר לישא גיורת ומשוחררת, לפי שאינו בקדושתו. איזהו פצוע דכא, כל שנפצעו הביצים נכרתו הביצים או אחת מהם, או שנפצעה אחת מהם, או שנידוכה אחת מהן, או שהיא שחסרה, הגה: או שניקבה נקב מפולש (**ב"י בשם נ"י בשם תוס' פ' הערל**), הרי זה פסול.

בגדר ניקב כתבו התוספות ביבמות (עה ע"ב ד"ה ניקב):

ונראה דנקב מפולש בעינן דאין לומר אפילו לא ניקב אלא עד חלל הגיד ואפילו למטה מעטרה פסול כיון שאם היה נקב מעבר אל עבר היה בצד אחד למעלה מעטרה דהא מכשרינן בסמוך כקולמוס וכמרזב וכיון דאפי' נחתך לגמרי כשר כל שכן ניקב.

מבואר אפוא שמפולש כאן הוא כמו במבוי, דהיינו מעבר אל עבר. בנ"ד הנקב אינו מעבר אל עבר. מיהו התוס' הוכיחו שנקב צריך להיות מפולש, מקולמוס ומרזב שנאמרו בכרות שפכה. שם הנקב הוא בגיד ויתכן שבפצ"ד שהנקב בביצים יהיה הדין שונה. אך הפוסקים לא חילקו בין הגיד לבין הביצים בשניהם אין צורך בנקב מפולש מעבר אל עבר.

אולם דעת התוס' אינה מוסכמת. ר' תשובת שב יעקב (אה"ע סי' ד, הובאה בפ"ת) **שכתב כמה השגות על התוס':**

דעת המרדכי בשם ר"י אינו כן, וגם מהרש"ל בס' המצות שלו כ' דלא צריך מפולש לגמרי, ועוד דאפי' לדברי תוס' כתב הב"ש דאם ניקב בתחתיתו י"ל דפסול וכ"כ בדרישה. ועוד דגם בתוס' לא הוזכרו להיות מפולש אלא אם אינו מזריע מתוך אותו נקב אבל אם אינו מזריע אלא מאותו נקב מודו דפסול.

הכהן בנ"ד אינו מזריע כלל. מסתבר שגם נקב לא מפולש פוסל אותו מלבוא בקהל.

והנה נקב זה אמנם עדיין ניכר בעין אולם הוא כבר הגליד, כלומר נסתם, וצ"ע אם חזר להכשרו. בגמ' יבמות עו ע"א:

נסתם – כשר, מפני שהוא מוליד, וזהו פסול שחוזר להכשירו. זהו למעוטי מאי? למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום.

מבואר אפוא שרק אם הסְתִימה מאפשרת לפצוע הדכא לשוב ולהוליד כאדם רגיל הוא חוזר להכשרו. משא"כ אם הוא נשאר מסורס אין הסתימה מכשירה אותו. ובנ"ד הוא נשאר מסורס לכן אין הסתימה מכשירה אותו.

ומשמע מהסוגיה שגדר פצו"ד וכרו"ש הוא שאינו מוליד. ואע"פ שיש סוברים שסריס שאינו פצו"ד וכרו"ש כשר לבוא בקהל (כגון מי שעבר הקרנות ר' חבל נחלתו ח"ד סי כג) **אך פצו"ד וכרו"ש שהמום ניכר בו ואינו מוליד הוא פסול קהל.**

וראה שו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ב סי' ג):

ביבמות דף ע"ה מקשה על ניקב הביצה שאסור וניקב לא מוליד והא ההוא גברא דחרזיה סילוא בביצים ואוליד, ומתרץ רב: צא וחזר על בניו מאין הם.

ואחר זה אמר רבא על קושית ההוא מרבנן אימא מראשו מדלא מנה ביה דורות, ואף שמסיק מטעם אחר אבל על מה שבפצוע בגיד וביצים אינו מוליד לא פליג.

ואין לומר שבנ"ד הוא לא סריס אדם אלא סריס חמה, כי מן הסתם המוהל לא התכוון לסרסו לכתחילה, אלא הדבר נעשה בטעות; אך מכיון שמדובר במילה חריגה שהמוהל לא היה מנוסה בה הוא לא היה צריך לעשותה, וא"כ היתה פה פשיעה, והכהן הוא סריס אדם שפסול לבוא בקהל ורשאי לשאת גיורת.

ב. איסור גיורת לכהן

אפילו את"ל שיש מקום לאוסרו בגיורת בגלל כהונתו מספק (לחומרא) י"ל שגם איסור גיורת אינו ברור שהוא מן התורה. ויש לצרף כסניף את הסוברים שגיורת שלא זנתה אינה אסורה לכהן אלא מדרבנן, ובספק פצוע דכא יש מקום להקל משום ספיקא דרבנן, ראה שו"ת יביע אומר (ח"ז אבן העזר סי' יא).

וכן משמע מהרמב"ם (בפרק טז מהלכות איסורי ביאה הלכה א ו-ב) שכתב בזו הלשון:

> פצוע דכא וכרות שפכה שנשאו ובעלו בת ישראל לוקים, שנאמר לא יבוא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה'. ומותרים לישא גיורת ומשוחררת, **ואפילו כהן שהוא פצוע דכא מותר לישא גיורת** ומשוחררת לפי שאינו בקדושתו... אבל פצוע דכא אסור בממזרת ודאית שהרי אסורה **מן התורה**.

וכלשון הזו כתב מרן בשלחן ערוך (סימן ה ס"א).

הריטב"א ביבמות (עו ע"ב בד"ה הדר) דייק מל' הרמב"ם שכתב פצוע דכא כהן מותר בגיורת, ומ"מ אסור בממזרת מפני שאסורה מן התורה, משמע **שגיורת לכהן אסורה רק מדבריהם**, ולא התירו לפצוע דכא אלא איסור של דבריהם. אך הריטב"א עצמו חולק על הרמב"ם כי מוכח מסוגיין במסקנה שהתירו גם איסור תורה, וגיורת נמי אסורה לכהן מן התורה.

וכן דעת הראב"ד החולק על הרמב"ם ומתיר פצוע דכא בממזרת, כי לדעתו גיורת אסורה לכהן מן התורה ובכ"ז לפצוע דכא כהן היא מותרת, וא"כ ה"ה לממזרת.

רש"י ביבמות (סא ע"א וע"ב) ג"כ כתב, כי מה שאמרו חכמים שם, אין זונה אלא גיורת ומשוחררת, היינו משום **שמא** נבעלה לעכו"ם בגיותה, שעכו"ם ועבד שאינם בני קידושין פוסלים בביאתם, ומשמע שגיורת אסורה לכהן רק מדרבנן.

וכן כתב הרשב"א בחידושיו ליבמות (ס ע"ב) שדעת הרמב"ם בזה כדברי רש"י, אך הוא חולק עליו וסובר שהיא אסורה מן התורה. ומשמע מדבריו ששורש מחלוקתם היא לשיטתם בספיקא דאורייתא לחומרא. דעת הרמב"ם שספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן, ולכן גיורת שהיא ספק זונה אסורה לכהן רק מדרבנן. והרשב"א לשיטתו שספיקא דאורייתא לחומרא מן התורה, ומשום כך גם ספק זונה אסורה מהתורה.

יתכן לומר שגם לדעת הרשב"א שסתם גיורת אסורה מהתורה הוא רק מספק שמא זינתה. אך מי שהתגיירה כשהיתה קטנה ואין ספק שלא זינתה אולי אסורה לכהן רק מדרבנן.

עכ"פ לפחות לשיטת רש"י, הרמב"ם והשו"ע מי שהתגיירה כשהיתה קטנה ולא

זינתה, אסורה רק מדרבנן. אך לדעת ראשונים אחרים משמע שהאיסור הוא מוחלט מהתורה, כי כל גויה שהתגיירה שם זונה עליה אע"פ שלא זינתה.

ולכן נלענ"ד מכיון שמדובר בסריס אדם שאינו מוליד, יש להוסיף כסניף את שיטת הרמב"ם ורש"י שאיסור גיורת, שלא זינתה, לכהן הוא מדרבנן ולהתיר לו לשאתה לאשה כדת משה וישראל.

מסקנה

מותר לכהן פצוע דכא שהוא סריס לגמרי לשאת גיורת.

סימן כו

נוכחות בשירת נשים

יש מעמדים רשמיים כגון ביום השואה או יום הזכרון וכדו' בהם מופיעות גם זמרות. קשה להשתמט מהם כי הדבר עלול להתפרש כפגיעה בנופלים ומשפחותיהם וכדו'. האם הנוכחות בהם מותרת, או שבזמן הופעת הנשים יש לפרוש מן הציבור, גם אם הדבר פוגע בכבוד הנופלים ומשפחותיהם. בנושא זה היה לי מו"מ עם רב חשוב וזו תשובתי אליו.

לכב' הרב הגאון....

ראיתי את תשובתך המלאה והגדושה בנושא של נוכחות בשירת נשים. אני מסכים עם מסקנתך המעשית, אולם מכיוון אחר.

א. הערות קצרות

ראשית הערות קצרות על הנחותיך.

א) הארכת להוכיח שאיסור ערוה הוא רק במתכוון ליהנות, אך כשאינו מתכוון מותר. לענ"ד לא מתכוון ר"ל מי שעסוק בנושא אחר ואז אינו שם לב כ"כ לקולה של האשה, כגון מי שלומד תורה, או קורא קריאת שמע, או שהוא שר בעצמו וכד' (כידוע כשאדם שקוע בנושא מסוים אינו שומע קולות אחרים), אך מי שנוכח באירוע ואין לו במה לעסוק יש לחשוש שלא יוכל להסיח דעתו ואולי יתכוון להאזין לקולה של האשה.

וזו כוונת רבינו יונה (ברכות יז ע"א):

> וכן אין לו לקרות בשעה שמנגנת דקול באשה ערוה... ואפי' בשעה שמנגנת אם הוא יכול לכוין בלבו לתפלתו בענין שאינו שומע אותה ואינו משים לבו אליה מותר, ואין לו להפסיק קריאתו.

יש רק שני מצבים:

1. קורא שמע ללא כוונה עמוקה ואז הוא עלול לשים לב לקולה של האשה וזה אסור.
2. כשהוא קורא ק"ש בכוונה עמוקה ואינו שם לב לקולה – מותר.

ב) הַסְבָרָה של הגרי"א הנקין בדבר קולה של אשה דרך מיקרופון לא מוסכמת על רוב רובם של הפוסקים. ההבחנה בין קול טבעי למלאכותי נכונה במקום שצריך לשמוע קול טבעי, כגון שופר ומגילה וכדו' וברמקול אין זה הקול הטבעי. אך קול באשה ערוה הוא בגלל הרהור, ולכן אין נפק"מ בין גורם טבעי לגורם מלאכותי. כשם שראיית ערוה דרך